

Las valors de la societat occitana de l'Atge Mejan.

En plen còr de l'Atge Mejan, l'art daus Trobadors a pogut brolhar amai s'espandir dins l'Europa solament perque lo biais de viure de la societat occitana a permetut son espeliment.

L'Occitània dau sègle XII es un monde que buta l'eschina contra la Leira e bada los brasses sus la Mediterranèa e sas influéncias.

La societat viu sus de principes pro egalitaris : l'eiretatge es partejat entremieg los eiretièrs, que sièsan òmes o femnas, l'ainat es pas solet a eiretar. Gis d'omenatge entremièg sénhers e vassaus, mas de contractes : las convenéncias. Las citats s'organisan lèu, se liberan de la tutèla daus sénhers e son menaas per de cònsols elegits.

L'art daus trobadors es l'expression de las valors e daus ideaus d'aquesta societat, la societat de Cortesiá. L'òme cortés e la femna cortesa se devan d'incarnar quelos ideaus : larguesa, pretz, paratge, convivéncia, mercé e fin'amors.

Larguesa, l'art dau don, la generositat, a una plaça preponderanta. Es lo don gratuit, qu'espera pas un retorn e qu'onora autanben quello que baila que quello que recèu.

Prètz es la valor personala, lo merit agut par la nautor daus sentiments e de biais d'èsser. L'òme de prètz deu aver nòble còr (èsser coratjós, dreit), saber (discernir lo ben dau mau) e sen (la mesura : lo contrari de çò que los Grècs apelavan « hubris »). Aquò es pas reservat aus òmes nòbles mas es una valor populara.

Paratge es lo respècte de la persona umana per se e per los autres. Es la dignitat fundamentala de tot uman, que s'adreïça a tot òme, quau que sièse la color de sa pèl, sa religion o sa posicion sociala.

Convivéncia: viure en bona intelligéncia afortis la libertat de consciéncia e de pensaa e lo respècte de l'autre, fondat sus sa valor umana e pas sus sa fortuna. Convivéncia fai mai aculhir l'estrangièr. Lo mòt de convivéncia se trovava pas dins lo tèxtes medievaus. Es la nocion que per deduccion, faguèt empleiar lo tèrme mai tard.

Mercé: mai que gràcia o misericòrdia es aquesta alteritat que mèn a temptar de levar la dolor d'autrú, après aver ressentit questa dolor. Benlèu çò que lo Boda apela compassion.

Fin'amor, l'amor chantat per los trobadors. Aquest amor es un amor a egalitat, una veiaa de comunion, que repausa sus la consentiá de la dòmna. Per viure la fin'amor, chau avèr totas las qualitats de Cortesiá. Mas la fin'amor es quasi totjorn un amor adulterin, e serà condemnat per la Gleisa.

Coma la Dòmna de La Vaur fuguèt encrosaa dins un potz, aquestas valors fuguèran encrosaaas sos las batalhas e las orrors de la Crosada. Mas que seriá lo monde d'encuèi si quelas valors èran encara las nòstras?

Fons:

« Larguesa. Un art du don dans l'Occitanie Médiévale » e « les valeurs de la société de Cortesia en pays d'Oc aux XIIe et XIIIe siècles » de Miquèla Stenta